

Expressament

Es vocabularis de barbarismes no deixen de recollir la forma adverbial «adrede», que alguns entren també com si fos la locució «a drede». Sens dubte que hi ha qui se serveix d'aquest castellanisme tan detonant, cosa que justifica que el recullin els repertoris d'aquesta mena. Però algunes vegades aquest castellanisme és usat amb una *s* final, «adredes», i pronunciat com un mot català —amb una vocal neutra a l'última síl·laba, com qualsevol plural femení—, cosa que, és clar, contribueix a fer-lo passar desapercbut. És així com l'hem sentit escoltant un programa radiofònic. Segons Joan Coromines, l'ús d'aquesta forma «adredes» prové de la confusió que han fet alguns entre el castellà «adrede» i el català *a dret cient* (que normalment, d'acord amb el Diccionari Fabra, escrivim *a dretcient*). Més clara sembla encara la intervenció de la locució catalana *a dretes*, admesa normativament com a equivalent de *deliberadament*. D'altra banda, el mateix Coromines també diu que amb aquest valor l'ús de *a dretes*, bé que el trobem en alguns escriptors, com és ara Puig i Ferrer, és un calc del castellà «adrede», i que *a dretes* té un ús més genuí, com a equivalent de *de dret en dret*, és a dir, *directament, obertament*.

En conclusió, és més aviat contra l'ús de «adredes», més dissimulat, que contra el de «adrede», més detonant, que cal anar previngut. Però fins i tot reservant *a dretes* per a l'ús que Coromines assenyala com a més genuí, cosa que sembla ben enraonat de fer, no ens quedem pas amb una sèrie escassa d'adjectius o locucions adjectives que tinguin aquest valor: *expressament, a posta, deliberadament, exprés, de propòsit, a dretcient, a gratcient, de pensa acordada*... Hi ha qui recorre també al gerundi *volent*, o *volent-ho*, però això sembla indicar més aviat poca disponibilitat de mitjans expressius. Les formes més recomanables són, sens dubte, les primeres, talment com les indicades en darrer lloc es poden considerar pròpies de la llengua literària, i potser fins i tot un pèl artificioses... En tot cas, havent de triar entre diverses formes totes elles admissibles, no és pas desentertat de deixar-se guiar, cadascú, pel seu llenguatge heretat: en el nostre, apareix especialment la forma *expressament*, que havíem pronunciat sempre «*expersament*», amb una vocal neutra a la segona síl·laba.

Albert Jané